

Dr. Bilge AYTUĞAR

ANONİM ŞİRKETLERDE OY HAKKINDA İMTİYAZ

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	V
İÇİNDEKİLER.....	IX
KISALTMALAR.....	XIX
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM ANONİM ŞİRKETLERDE OY HAKKINDA İMTİYAZ, İLGİLİ KAVRAMLAR VE OY HAKKINDA İMTİYAZIN KARŞILAŞTIRMALI HUKUKTA DÜZENLENMESİ

A. ANONİM ŞİRKETLERDE OY HAKKI KAVRAMI VE OY HAKKININ HUKUKİ NİTELİĞİ.....	5
1. Oy Hakkı Kavramı.....	5
2. Oy Hakkının Hukuki Niteliği.....	8
B. İMTİYAZ HAKKI KAVRAMI VE İMTİYAZIN HUKUKİ NİTELİĞİ.....	14
1. İmtiyaz Hakkı ve İmtiyazlı Pay Kavramları.....	14
2. İmtiyaz Hakkının Hukuki Niteliği.....	18
C. OY HAKKINDA İMTİYAZ KAVRAMI VE OY HAKKINDA İMTİYAZIN KARŞILAŞTIRMALI HUKUKTA DÜZENLENMESİ.....	21

1. Oy Hakkında İmtiyaz ve Oy Hakkında İmtiyazlı Pay Kavramları	21
2. Mehaz Alman ve İsviçre Hukukları ile Türk Hukukunda Oy Hakkında İmtiyaz.....	25
a. Alman Hukukunda	27
b. İsviçre Hukukunda	36
c. Türk Hukukunda.....	43
3. Diğer Ülkelerin Hukuk Düzenlerinde Oy Hakkında İmtiyaz	48
a. Amerikan Hukukunda	48
b. İngiliz Hukukunda	51
c. Fransız Hukukunda	53
d. Hollanda Hukukunda	56
e. İtalyan Hukukunda.....	57
f. İsveç Hukukunda	60
g. Romanya Hukukunda	62
4. Avrupa Birliği'nin Genel Düzenlemelerinde ve Avrupa Anonim Şirketlerinde Oy Hakkında İmtiyaz.....	64
a. Avrupa Birliği Genel Düzenlemeleri.....	64
b. Avrupa Anonim Şirketleri	69
5. G20/OECD Kurumsal Yönetim İlkeleri'nde Oy Hakkında İmtiyaz	72

İKİNCİ BÖLÜM

ÖY HAKKINA VE ÖY HAKKINDA İMTİYAZA İLİŞKİN TEMEL ESASLAR VE İLİŞKİLİ DİĞER KAVRAMLAR

A. ÖY HAKKINA İLİŞKİN TEMEL ESASLAR.....	75
1. Vazgeçilmez Hak Niteliğindeki Asgari Öy Hakkı Hariç Nispi Müktesep Hak Niteliği Taşınası.....	75
a. Şirketler Hukukunda Müktesep Pay Sahipliği Hakkı (Das wohlerworbene Aktionärrecht)	75

b. Oy Hakkının Müktesep ve Vazgeçilmez Hak Niteliği	90
2. Paya Bağlanmış Olması.....	98
3. Kural Olarak İtibari Değer ile Orantılı Şekilde Kullanılması.....	101
4. Şarta Bağlı Olarak Kullanılmaması	103
5. Esas Sözleşme ile Sınırlandırılabilmesi.....	105
B. OY HAKKINDA İMTİYAZA İLİŞKİN TEMEL ESASLAR.....	118
1. Esas Sözleşmede Açıkça Belirlenmiş Olması.....	118
a. Oy Hakkında İmtiyazların İlk Esas Sözleşme ile ya da Esas Sözleşme Değişikliği ile Tanınabilmesi.....	120
b. Oy Hakkında İmtiyazların Esas Sözleşmede Açık ve Belirli Şekilde Düzenlenmesi	126
aa. Açıkça Düzenlenmesi	126
bb. Belirli Olması.....	128
2. Paya Bağlanmış Olması.....	135
3. Diğer Paylara Nazaran Oy Hakkında Bir Üstünlük Olması	137
4. Oy Sayısında Tanınacak İmtiyazın Tam Sayı Esasına Göre Belirlenmesi	140
5. Yönetim Kurulunda Temsil Edilme İmtiyazı Bakımından Ayrı Bir Pay Grubu Oluşturması	141
6. İmtiyazlı Pay Sahiplerine Özel Kurul Toplantısı Yapma Hakkı Vermesi.....	145
7. Eşit İşlem İlkesinin Uygulanması	150
a. Genel Hukuk İlkeleri Bağlamında Eşit İşlem İlkesi.....	151
b. Anonim Şirketlerde Oy Hakkında İmtiyazlı Paylar Bağlamında Eşit İşlem İlkesi	157
8. Kurumsal Yönetimin (Corporate Governance) Temel İlkesi “Bir Pay, Bir Oy (One Share, One Vote)-Orantılılık” İlkesinden Ayrılmayı Gerektirmesi.....	171
9. Asil-Vekil (Principal-Agency) Problemine Etkide Bulunması .	179
a. Asil-Vekil (Principal-Agency) Problemine Genel Bakış	179
b. Şirketlerde Sahiplik ve Yönetim Fonksiyonlarının Ayrılması Sorunu.....	181

c. Oy Hakkında İmtiyazlı Paylar Bağlamında Asil-Vekil (Principal-Agency) Problemi.....	185
10. Sermaye Şirketlerinin Değerine ve Pay Grupları Arasında Piyasada Fiyat Farkı Oluşumuna Etkide Bulunması	188
a. Oy Hakkında İmtiyazlı Payların Şirketlerin Değerine Etkisi	188
aa. Oy Hakkında İmtiyazlı Payların Şirketlerin Değerine Olumsuz Etkide Bulunduğu Yönündeki Tespitler	189
bb. Oy Hakkında İmtiyazlı Payların Şirketlerin Değerine Olumlu Etkide Bulunduğu Yönündeki Tespitler	191
cc. Oy Hakkında İmtiyazlı Payların Türk Sermaye Şirketlerinin Piyasa Değerine Etkisi	195
b. Pay Grupları Arasında Piyasada Fiyat Farkı Oluşturması... ..	199
11. Nispi Müktesep Hak Niteliği Taşınması.....	203
12. Sözleşme Serbestisi İlkesine Kaldıraç Güç Sınırlaması (Leverage/Stimmkrafthebel/Hebelwirkung) Getirilmesi	211
C. OY HAKKINDA İMTİYAZIN HUKUKİ NİTELİĞİ.....	215
D. OY HAKKINDA İMTİYAZ İLE İLİŞKİLİ DİĞER KAVRAMLAR	218
1. Sadakat Payları.....	218
2. Altın Paylar	223
3. Oy Hakkının Sınırlanması.....	226
4. Oy Hakkından Yoksun İmtiyazlı Paylar	229
5. Kümülatif (Toplu/Birikimli) Oy Hakkı.....	233

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ANONİM ŞİRKETLERDE OY HAKKINDA İMTİYAZIN OLUŞTURULMASI VE SINIRLANDIRILMASI

A. ANONİM ŞİRKETLERDE OY HAKKINDA İMTİYAZIN OLUŞTURULMASI VE ADI (İMTİYAZLI OLMAYAN) PAY SAHİPLERİNİN KORUNMASI SORUNU	237
--	-----

1. Oy Hakkında İmtiyazın Oluşturulması	237
a. Oy Hakkında İmtiyazın Oluşturulma Şekilleri.....	238
aa. Oy Hakkında İmtiyazın İlk Esas Sözleşmede Öngörülmesi	238
bb. Oy Hakkında İmtiyazın Esas Sözleşme Değişikliği Suretiyle Oluşturulması	239
aaa. Sermayenin Artırılmasında Oy Hakkında İmtiyazlı Payların Oluşturulması.....	245
bbb. Adi Payların Oy Hakkında İmtiyazlı Paylara Dönüştürülmesi.....	259
ccc. Payların Bölünmesi Suretiyle Oy Hakkında İmtiyazlı Payların Oluşturulması.....	269
ddd. Esas Sermayenin Azaltılması ve Yeniden Artırılması Suretiyle Oy Hakkında İmtiyazlı Payların Oluşturulması.....	271
cc. Mahkeme Kararı ile Oy Hakkında İmtiyaz Tanınması	275
b. Oy Hakkında İmtiyazın Oluşturulmasında Yetki.....	280
aa. Anonim Şirket Genel Kurulları.....	281
bb. Kayıtlı Sermaye Sisteminde Şirket Yönetim Kurulları.....	282
cc. Mahkemeler	290
c. Oy Hakkında İmtiyazın Tanınma Şekilleri	292
aa. Açık (Doğrudan) İmtiyaz	293
bb. Örtülü (Dolaylı) İmtiyaz.....	296
cc. Değişken Oy Hakkı (das gleitende Stimmrecht) Sağlayan İmtiyaz	298
dd. Oy Hakkında Gerçek Olmayan İmtiyaz (unechte/ uneigentliche/unwahre Stimmrechtsaktien).....	303
ee. Veto Hakkı Bahşederek Oyda İmtiyaz Tanınıp Tanınamayacağı Meselesi	307
2. Oy Hakkında İmtiyazın Esas Sözleşme Değişikliği ile Oluşturulmasında Adi (İmtiyazlı Olmayan) Pay Sahiplerinin Korunması Sorunu.....	312

B. ANONİM ŞİRKETLERDE OY HAKKINDA İMTİYAZIN SINIRLANDIRILMASI	318
1. Oy Hakkında İmtiyaza Kanunen Getirilen Sınırlandırmalar ve Bu Sınırlandırmalara Aykırılık Halinde Uygulanacak Yaptırım	319
a. Oy Hakkında İmtiyazın Uygulanmasına Tamamen Engel Olan Haller	319
aa. Genel Kurul Kararlarının Konusu Açısından Getirilen Sınırlandırmalar.....	320
aaa. Anonim Şirket Denetçisinin Seçilmesinde Oyda İmtiyazlar	323
bbb. Anonim Şirket Esas Sözleşmesindeki Her Türlü Değişiklikte Oyda İmtiyazlar	324
ccc. İbra ve Sorumluluk Davası Açılması Hakkındaki Genel Kurul Kararlarında Oyda İmtiyazlar.....	327
bb. Kanunda Sadece Sermaye Çoğunluğunun Gerekli Görüldüğü Haller	337
cc. Ortaklık Yapısı İtibarıyla Özellik Taşıyan Bazı Şirketlerde Sadece Bazı Ortaklar Lehine İmtiyaz Tanınmasına Müsaade Edilmesi (İmtiyaz Tesisinde İmtiyaz)	342
dd. Üst Üste Beş Yıl Dönem Zararı Eden Halka Açık Şirketlerde Oy Hakkında İmtiyazın Sermaye Piyasası Kurulu Kararı ile Kalkması	348
ee. Kümülatif (Toplu/Birikimli) Oy Hakkının Kullanılması.....	351
b. Oy Hakkında İmtiyazın Sınırlandırılmış Şekilde Uygulanmasına İmkân Tanıyan Haller	352
aa. Oy ve Sermaye Çoğunluğunun Birlikte Arandığı Genel Kurul Kararları.....	352
bb. Kaldıraç Güç Sınırlaması (Leverage/Stimmkrafthebel/ Hebelwirkung)	353
cc. Kurumsallaşma (Kurumlaşma) İstisnası	356
dd. Haklı Sebep İstisnası.....	361
ee. Zamansal Açından Sınırlandırma	364

c.	Kanunen Getirilen Sınırlandırmalara Aykırı Davranılması Halinde Uygulanacak Yaptırım.....	365
2.	Oy Hakkında İmtiyaza Sözleşme ile Getirilebilecek Sınırlandırmalar ve Bu Sınırlandırmalara Aykırılık Halinde Uygulanacak Yaptırım	374
a.	Karar Alma Usulüne İlişkin Sınırlandırmalar	374
b.	İçeriksel Sınırlandırmalar	376
c.	Zamansal Sınırlandırmalar	380
d.	Sözleşme ile Belirlenen Sınırlandırmalara Aykırı Davranılması Halinde Uygulanacak Yaptırım.....	382
3.	Oy Hakkında İmtiyazın Sınırlandırılmasında Genel Kurul Kararlarına Yönelik İçeriksel (Maddi) ve Yöntemsel (Şekli) Değerlendirmeler.....	384
a.	Genel Kurul Kararlarının İçeriğine İlişkin (Maddi) Tespitlerimiz.....	384
b.	Genel Kurul Kararlarının Yöntemine İlişkin (Şekli) Tespitlerimiz.....	387

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

OY HAKKINDA İMTİYAZIN GEÇERSİZLİĞİ, KALDIRILMASI VE KORUNMASI

A.	OY HAKKINDA İMTİYAZIN GEÇERSİZLİĞİ	389
1.	Yokluk.....	389
2.	Hükümsüzlük	391
a.	Butlan (Kesin Hükümsüzlük) ve İptal Edilebilirlik	391
aa.	Kanunun Emredici Düzenlemelerine Aykırı Oy Hakkında İmtiyaz.....	393
aaa.	Kanuna Aykırı Oy Hakkında İmtiyaz Düzenlemeleri.....	394
bbb.	Oy Hakkında Geçerli Olmayan İmtiyaza İlişkin Düzenlemelerin Etkisi ve Sorumluluk	402

bb.	Ahlâka Aykırı, İmkânsız veya Kamu Düzenine Aykırı Oy Hakkında İmtiyaza İlişkin Düzenlemeler.....	404
cc.	Oy Sınırlamalarının Dolanılması Amacıyla Yapılan İnançlı Teslim (Legitimationsübertragung).....	405
b.	Kısmi Butlan (Kısmi Hükümsüzlük)	411
c.	Diğer Hükümsüzlük Halleri	414
aa.	Eksik İşlemler.....	415
bb.	Nispi Hükümsüzlük	416
B.	OY HAKKINDA İMTİYAZIN KALDIRILMASI.....	417
1.	Genel Kurul Karar Yeter Sayısı	418
2.	İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurul Onayı Gerekliliği.....	421
C.	OY HAKKINDA İMTİYAZIN KORUNMASI	422
1.	Oy Hakkında İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulu	423
a.	Hukuk Sistemlerinde Düzenleniş Şekline Göre Etkinliği ve Fonksiyonu.....	423
b.	Oy Hakkında İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulunun Organizasyonu	428
c.	Oy Hakkında İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulunun Toplantıya Çağırılması İçin Gerekli Şartlar	434
d.	Oy Hakkında İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulu Kararlarının Hukuki Etkisi.....	444
e.	Şirketlerin Yapısal Değişikliklerinde İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulu.....	451
2.	Oy Hakkında İmtiyazlı Pay Sahiplerine Tanınan Dava Hakkı	454
a.	Kayıtlı Sermaye Sisteminde Yönetim Kurulunun Aldığı Kararlar Aleyhine Açılacak İptal Davası	455
b.	İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulunun Yönetim Kurulu Tarafından Toplantıya Çağırılmaması Halinde Açılacak Sorumluluk Davası	458
c.	Oy Hakkında İmtiyazlı Bağlı Nama Yazılı Payların Devrinde Şirketin Devralanı Pay Sahibi Olarak Tanımayı Reddetmesi Halinde Açılacak Davalar	461

3. Yapısal Değişiklik Kararlarında Oy Hakkında İmtiyazın Korunması	463
4. Oy Hakkında İmtiyazlı Pay Gruplarının Yönetim Kurulunda Temsil Edilme Hakkı.....	466
DEĞERLENDİRME VE SONUÇ	473
A. OY HAKKINDA İMTİYAZIN TERCİH EDİLME GEREKÇESİ HAKKINDA DEĞERLENDİRME VE ÖNERİMİZ	473
1. Oy Hakkında İmtiyazın Yasaklanması Yönünde İleri Sürülen Temel Gerekçeler	473
2. Oy Hakkında İmtiyazın Sınırlandırılması Gereğine Yönelik Gerekçeler	476
3. Oy Hakkında İmtiyazın Muhafaza Edilmesi Yönünde İleri Sürülen Gerekçeler.....	477
4. Görüş ve Önerimiz	480
B. SONUÇ	483
KAYNAKÇA	493